

att bo och bygga

I mitten på 1960-talet publicerade fritidsutredningen sina betänkanden. Där analyserades frågan huruvida människor ville ha sina fritidshus avskilt belägna eller om de föredrog att de låg i fritidsbyar med tillgång till allehanda servicefunktioner.

En betydande majoritet av de tillfrågade svarade till utredningens ilska att de valde det förstnämnda alternativet. Eftersom detta inte överensstämde med utredningens förutfattade mening, avfärdades det med den motiveringen, att man nog inte till fullo insett fördelarna med den kollektiva servicen. Bara man fick pröva på denna, skulle man säkert inse hur mycket bättre det var att kunna begagna sig av sådan.

Delvis hade utredningen rätt. Svensson fattade inte finessen med Konsumbutiker — vilka annars? — bekvämlighetsinrättningar och grillbarer i byar, där husen klumpats ihop så att man utan besvärande stillhet och lantlig ro fick tillfälle att riktigt ingående frotera sig med varandra. Det har Svensson än mindre insett idag och lär knappast göra det framdeles heller. Ett av skälen till att ett fritidshus är så efterlängtat för honom torde nämligen vara att han emellanåt vill komma ifrån dessa och liknande uttryck för den kollektiva civilisationen, att han vill återvända till den avskilda natur som fortfarande finns kvar i någorlunda ofördärvat skick. Han vill dessutom gärna äga en bit mark, så som hans förfäder gjort i århundraden.

Men just på markägandets område har regeringen de senaste åren kastat lystet socialistiska blickar. Man är exempelvis

väldigt pigg på att stimulera kommunerna till dyra markköp. Men man vill inte att de säljer marken, sedan de sett till att den använts på ett samhällstillvänt sätt. Att avyttra marken vore ju ett ideologiskt brott av första ordningen. Enskilt markägande bör snarast betraktas som Baggböleri, och garantin för att marken utnyttjas rätt kan givetvis endast ges om det allmänna upphöjer sig till feodalherre.

Ringaktningen mot de enskilda människornas åsiktspreferenser har också kommit till uttryck inom bostadspolitiken. I Sverige är andelen småhus mindre än i de flesta europeiska länder. Ändå vet man mycket väl att många fler önskar bo på marken och inte i sterila höghus.

Istället för att bygga upp en socialistisk lekstuga på markpolitikens område vore det lämpligt att söka närma sig medborgarnas behov och önskningar. Mark- och bostadspolitiken bör mera renodlat inriktas på främst två framtidsalternativ för människorna. Det ena är en året-runtvillan. Men med tillhörande trädgård tar den plats. Angeläget måste därför vara, att man undersöker möjligheterna att genom förbättrade kommunikationer — bli en snabba pendeltåg — skapa villaområden även på ganska stora avstånd från storstäderna. Planeras en sådan boendeform rationellt, kan den också medverka till en

väsentligt förbättrad miljö- och landskapsvård.

Det andra alternativet är att man bor i ett hyreshus och därjämte äger en fritidsbostad. Det aktualiserar en större frihet ifråga om byggandet av sådana. Rimligen borde man i åtminstone begränsad omfattning få uppföra sommarstugor i anslutning till befintliga jordbruksfastigheter. Som Moderata Samlingspartiet framhållit i sin stora partimotion till 1972 års riksdag skulle detta också kunna innebära ökade utkomstmöjligheter för jordbrukarna, i och med att de kunde bistå med service i olika former.

Men regeringspartiets kontakt med gräsrotterna är dålig. Under fjolårets riksdag genomdrev socialdemokraterna bl a tillsättandet av en utredning rörande äganderätten till naturtillgångarna under jord. Det lyckligaste vore onekligen om detta hugskott snarast begravdes sex fot under markytan. Efter flera kollisioner mellan den enskildes prioriteringar och regeringens socialiseringsiver borde man nu söka åstadkomma en mark- och bostadspolitik som underlättar för människorna att komma ifrån de ofta själlösa och känslökalla betongkolosser, i vilka många mot sin vilja inhyses till priset av ett överflöd av stress och kriminalitet.

Matti Häggström